

Sygn. akt I ACa 351/11

POSTANOWIENIE

Dnia 6 maja 2011 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Mirosław Ożóg
Sędziowie:	SA Ewelina Jokiel SA Bogusława Sieruga (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Katarzyna Cieślicka

po rozpoznaniu w dniu 6 maja 2011 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa S. K.

przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu we (...)

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku

z dnia 20 grudnia 2010 r. sygn. akt I C 66/10

postanawia:

I. uchylić zaskarżony wyrok i odrzucić pozew;

II. zasądzić od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 630 (sześćset trzydzieści) złotych tytułem kosztów procesu za obie instancje;

III. zasądzić od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego we Włocławku na rzecz adwokat W. K. kwotę 630 (sześćset trzydzieści) złotych powiększoną o należny podatek VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu przed Sądem Okręgowym we Włocławku i Sądem Apelacyjnym w Gdańsku.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt I ACa 351/11

UZASADNIENIE

Powód S. K. w pozwie skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa -Zakładowi Karnemu we (...) wniósł o nakazanie zwolnienia go z jednostki penitencjarnej, gdyż jest w niej bezpodstawnie osadzony, ponieważ w sprawie III KK Sąd Najwyższy wydał nakaz jego zwolnienia.

Pozwany Skarb Państwa Zakład Karny we (...) (zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa) wniósł w pierwszej kolejności o odrzucenie pozwu ze względu na niedopuszczalność drogi sądowej, a w przypadku nieuwzględnienia tego zarzutu o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu, gdyż wydany nakaz zwolnienia nie mógł skutkować zwolnieniem powoda z Zakładu Karnego z tego względu, iż odbywa on karę orzeczoną w innej sprawie.

Postanowieniem z dnia 03 listopada 2010 r. Sąd Okręgowy we Włocławku oddalił zarzut pozwanego dotyczący niedopuszczalności drogi sądowej.

Wyrokiem z dnia 20 grudnia 2010 r. Sąd Okręgowy we Włocławku oddalił powództwo, orzekł o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, iż powód został skazany prawomocnymi wyrokami sądów:

Sądu Rejonowego w (...) z dnia 29.09.2003 r. w sprawie o sygn. akt II K 956/02 na karę roku pozbawienia wolności, Sądu Rejonowego w (...) z dnia 03.03.2006 r. w sprawie o sygn. akt II K 267/03 na karę łączną 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, Sądu Rejonowego w (...) z dnia 04.07.2007 r. w sprawie o sygn. akt II K 677/00 na karę roku pozbawienia wolności oraz Sądu Rejonowego w (...) z dnia 06.07.2007 r. w sprawie o sygn. XI K 125/06 na karę łączną dwóch lat pozbawienia wolności. Sąd Rejonowy w (...) w dniu 01 sierpnia 2008 r. w sprawie o sygn. akt XI K 77/07 wydał wyrok

łączny, w którym połączył kary orzeczone w wymienionych wyżej sprawach i wymierzył S. K. karę łączną pozbawienia wolności 9 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Wyrok powyższy został utrzymany wyrokiem Sądu Okręgowego w (...) z dnia 24 listopada 2008 r. w sprawie o sygn. akt IV Ka 1080/08. Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 21 stycznia 2010 r. sygn. akt III KK 239/09 uchylił wyrok Sądu Okręgowego w (...) i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Następnie w dniu 22 stycznia 2010 r. Sąd Najwyższy wydał nakaz zwolnienia S. K. z Zakładu Karnego zastrzegając jednak, że osadzony powinien być zwolniony, jeżeli nie podlega zatrzymaniu w innej sprawie. Jako podstawę zwolnienia Sąd ten wskazał przepis art. 538 § 1

k.p.k. Obecnie powód S. K. przebywa w Zakładzie Karnym we (...) odbywając karę pozbawienia wolności w sprawie II K 677/00. Następnie wobec skazanego wdrażana będzie kara pozbawienia wolności w sprawie II K 469/07. Zakończenie wszystkich kar pozbawienia wolności obecnie pozostałych do odbycia na podstawie prawomocnych wyroków, po uwzględnieniu okresów podlegających zaliczeniu, przypada na dzień (...)r.

Dokonując powyższych ustaleń Sąd Okręgowy miał przede wszystkim na uwadze, że okoliczności faktyczne nie były między stronami sporne. Sąd Okręgowy oddalił wszystkie wnioski dowodowe powoda, gdyż nie były one przydatne do rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy stwierdził, że powództwo okazało się całkowicie bezzasadne, w związku z czym w oparciu o art. 24 § 1 k.c. a contrario podlegało oddaleniu.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że zasady dotyczące wykonywania kar nie podlegających łączeniu określa przepis kodeksu karnego wykonawczego w art. 80 § 1. Pozwala on stwierdzić, że uchylenie wyroku łącznego, skutkuje powrotem do sytuacji sprzed jego wydania. Oznacza to, że podlegają wykonaniu wszystkie kary, które były połączone w wyroku łącznym. Orzeczenia skazujące powoda S. K. na karę pozbawienia wolności funkcjonują więc w dalszym ciągu i stanowią podstawę osadzenia powoda w Zakładzie Karnym. Sąd Okręgowy wskazał, że Sąd Najwyższy wydał nakaz zwolnienia powoda na podstawie art. 538 k.p.k. Zastrzegł jednak jednocześnie, że osadzony powinien być zwolniony, jeżeli nie podlega zatrzymaniu w innej sprawie. W ocenie Sądu Okręgowego dotyczy to również sytuacji, gdy pozostały do odbycia kary z wyroków podlegających połączeniu po uchyleniu wyroku łącznego. Żaden bowiem przepis nie zezwala na zwolnienie

z zakładu karnego skazanego, wobec którego uchylono wyrok łączny.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o regułę wynikającą z art. 98 k.p.c.

Od powyższego wyroku wniósł apelację powód, zarzucając:

1. obrazę przepisów postępowania, a zwłaszcza:

a) art. art. 217§ 2 k.p.c. polegającą na oddaleniu dowodów zawnioskowanych zarówno przez powoda a przede wszystkim odmowie przeprowadzenia najistotniejszego z wnioskowanych dowodów, jakim było przesłuchanie powoda a w konsekwencji niewyjaśnienie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy i uznanie, że roszczenie powoda jest całkowicie bezzasadne;

b) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. przez dokonanie jedynie na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach osobowych powoda ustaleń mimo, iż podstawowym źródłem tych ustaleń winny być aktualne wyniki toczących się postępowań sądowych, które

pozwały na dokonanie zupełnie odmiennych ustaleń co do odbytych i pozostałych jeszcze do odbycia przez powoda kar pozbawienia wolności a więc dowodu, który wynikałby z nie przeprowadzonego dowodu z przesłuchania stron, a tym samym dokonanie oceny wiarygodności i mocy dowodów zebranych w sprawie z przekroczeniem określonej art. 233 § 1 k.p.c. zasady „swobodnej oceny dowodów przy równoczesnym zdeprecjonowaniu i zdezawuowaniu dowodów przedstawionych i powoływanych przez powoda, bez dostatecznego odniesienia się do tego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku;

2. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zabranego w sprawie materiału dowodowego oraz rzeczywistym stanem faktycznym, którego ustalenie możliwe byłoby przy przeprowadzeniu chociażby dowodu z przesłuchania powoda i było istotne dla ustaleń stanowiących podstawę rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, że aktualnie powód odbywa karę pozbawienia wolności orzeczoną w sprawie II K 677/00 a następnie, że zostanie wdrożona kara orzeczona w sprawie II K 469/07 mimo, iż powyższe kary zostały już wykonane przez powoda i to kara w ostatniej ze wskazanych spraw już z dniem(...)roku , a ponadto, że koniec wykonania kar orzeczonych wobec powoda przypada na dzień(...)roku w sytuacji, gdy faktycznie przypada on na dzień (...)roku, a przy uwzględnieniu wszelkich uprawnień, jakie przysługują powodowi może to nastąpić już w dniu(...)roku, co nie może być bez znaczenia dla oceny czy faktycznie powód winien nadal przebywać w zakładzie karnym w tym samym czy jego roszczenie jest rzeczywiście bezzasadne;

2. pozbawienie powoda praw zagwarantowanych w art. 175 ust. 1, art. 174 , art. 41 ust. 1 i 2, art. 87 ust. 1 Konstytucji;

3. niesłuszne i niesprawiedliwie obciążenie skarżącego kosztami zastępstwa procesowego pozwanego mimo jego wyjątkowo trudnej sytuacji materialnej i życiowej.

Powołując się na treść art. 381 k.p.c. skarżący wniósł o uzupełnienie postępowania dowodowego we wskazanym w apelacji zakresie.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę wyroku przez uwzględnienie żądania powoda a ponadto o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu, które to koszty nie zostały pokryte ani w całości ani w części.

Pozwany Skarb Państwa wniósł o oddalenie apelacji, zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, oddalenie wniosków dowodowych powoda.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelację należało uznać za uzasadnioną aczkolwiek z innych przyczyn, niż podniesione przez skarżącego.

Zaskarżony wyrok jest wynikiem błędnej oceny charakteru zgłoszonego przez powoda roszczenia, co doprowadziło do nieważności postępowania, którą Sąd Apelacyjny bierze pod uwagę z urzędu w oparciu o art. 378 § 1 k.p.c.

Sformułowane przez powoda żądanie i przytoczone na jego uzasadnienie okoliczności faktyczne wskazują że powód domaga się wykonania nakazu zwolnienia z zakładu karnego wydanego przez Sąd Najwyższy w Warszawie.

Sprawa zatem dotyczy stosunku, nie mającego cech stosunku cywilno - prawnego, a to oznacza niedopuszczalność drogi sądowej. Wyjaśnić należy, że pojęcia „sprawa cywilna” i „droga sądowa” zostały zdefiniowane w kodeksie postępowania cywilnego. Zgodnie z art. 1 k.p.c, kodeks postępowania cywilnego normuje postępowanie sądowe w sprawach ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, jak również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz w innych sprawach, do których przepisy tego kodeksu stosuje się z mocy ustaw szczególnych (sprawy cywilne), natomiast według art. 2 k.p.c, do rozpoznawania spraw cywilnych powołane są sady powszechne, o ile sprawy te nie należą do właściwości sądów szczególnych, oraz Sąd Najwyższy (§ 1). Nie są rozpoznawane w postępowaniu sądowym sprawy cywilne, jeżeli przepisy szczególne przekazują je do właściwości innych organów (§3).

W orzecznictwie przyjmuje się, że o dopuszczalności drogi sądowej decyduje charakter sprawy. Powinna to być sprawa o charakterze cywilnym. Charakter ten określa się według stosunku prawnego, z którego wywodzone jest dochodzone roszczenie. Nie może jednak to roszczenie mieć odmiennego charakteru niż stosunek, z którego się ono wywodzi. Stosunki prawne powstają z określonych zdarzeń, natomiast charakter tych stosunków jest uzależniony od dziedziny prawa, mocą którego zdarzenie stanowi źródło stosunku prawnego. Sprawa ma charakter sprawy cywilnej, jeżeli - ujmując kwestię w uproszczeniu - treść łączących strony stosunków prawnych, obejmująca ich wzajemne prawa i obowiązki albo tworząca dany stan prawny, zakłada potrzebę ochrony interesów podmiotów w nich uczestniczących. Sprawa cywilna wymaga zatem pozostawiania dwóch lub więcej podmiotów w stosunku prawnym, regulowanym przepisami kodeksu cywilnego i innymi ustawami, którego podmioty - w wypadku sporu - występują jako równorzędni partnerzy. Jeżeli chociażby jeden z nich uzyskuje pozycję podmiotu działającego z mocy swej władzy zwierzchniej, to stosunek taki nie jest stosunkiem cywilnoprawnym (uzasadnienie uchwały

Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2001 r., III CZP 46/01, OSNC 2002, nr 7 -8, poz. 85).

W związku z tym należy stwierdzić, że sformułowane przez powoda roszczenie o orzeczenie nakazania zwolnienia go z zakładu karnego, potwierdza jednoznacznie, że sprawa nie ma charakteru sprawy cywilnej o ochronę dóbr osobistych, tylko sprawy związanej z wykonywaniem kary pozbawienia wolności. Powód bowiem uzasadniając to roszczenie wskazał, że domaga się zwolnienia z zakładu karnego w związku z uchyleniem wyroku łącznego i wydaniem przez Sąd Najwyższy nakazu zwolnienia.

W tej sytuacji należy stwierdzić, że w związku z tym, iż kwestie związane ze zwalnianiem oraz kwestie nadzorowania wykonania kary pozbawienia wolności reguluje kodeks karny wykonawczy i kodeks postępowania karnego, niedopuszczalne jest orzekanie o zasadności żądania powoda w niniejszym postępowaniu. Stosownie do art. 32 kodeksu karnego wykonawczego nadzór nad legalnością i prawidłowością wykonywania kary pozbawienia wolności, kary aresztu, tymczasowego aresztowania, zatrzymania oraz środka zabezpieczającego związanego z umieszczeniem w zakładzie zamkniętym, a także kar porządkowych i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności sprawuje sędzia penitencjarny.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na mocy 386 § 3 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i odrzucił pozew ze względu na niedopuszczalność drogi sądowej oraz orzekł o kosztach postępowania przed sądem pierwszej i drugiej instancji na mocy art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 109 k.p.c, art. 98 § 1 k.p.c. i art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego udzielonego powodowi z urzędu.